

MS-DiskOperativSystem Sammanfattning och Övningar

Övningarna syftar till att ge minimikravet i DOS-kunskaper.
Övningarna är tänkta att köras i maximerat DOS-fönster under win9x.

MS-DOS (Microsoft Disk Operating System) har varit ett av de vanligaste operativsystemen för pc-datorer. Alla kommandon måste skrivas in exakt, dvs. ha rätt syntax.

DOS ver 1.0 presenterades med den första IBM PC 1981 och den sista självständiga DOS-versionen kallas 6.22. När Windows 95B kom även DOS 7.0 men denna version säljs ej separat. Äldre typer av Windows Win3.x och första Win95 är egentligen grafiska hjälpmedel till DOS, eftersom dessa inte fungerar utan DOS.

En fil i DOS har filnamn om max 8 tecken i förnamn och max 3 tecken i efternamn. Exempel. Minfil.txt io.sys fil00051.001 abcdefgh.123 , det finns tillåtna och otillåtna tecken tex. /,?,* m.fl.

INTERNA KOMMANDON - (finns i minnet) Datorn startad på diskett A:
exempel: DIR , TIME, DATE, CLS

EXTERNA KOMMANDON - (finns som programfiler) Datorn startad på C:
exempel:

FORMAT	(FORMAT.EXE)	Formaterar enheter
CHKDSK	(CHKDSK.EXE)	Gör en checkdisk kontroll av enhet
FDISK	(FDISK.EXE)	Partitionerar hårddiskar
ATTRIB	(ATTRIB.EXE)	Ändrar attributet på filer
KEYB	(KEYB.COM)	Teckenfil som ger t.ex. svenska tecken

VIKTIGA FILER - (ligger som dolda programfiler)

exempel:
IO.SYS
MSDOS.SYS
COMMAND.COM   Innehåller interna kommandon som TIME, DELETE, DIR m.fl.

SYNTAX OCH SPECIALTECKEN

C:\ = Promten
C:\> = Promten efter kommandot PROMPT \$P\$G (återställer prompten)
A: är första diskettstationen   (A: + ENTER) byter till enhet A:
B: är andra diskettstationen   (B: + ENTER) byter till enhet B:
C: är första hårddisken   (C: + ENTER) byter till enhet C:
D: är andra hårddisken eller CD-ROMenhet   (D: + ENTER) byter till enhet D:
* = Jokertecken
| = Pipe tecken eller omdiriskeringstecken (AltGr + >)

SPECIALTANGENTER

F3   Repeterar senast slagna kommando vid C:\-Promten

VAD,	VAR,	VEM,	VART,	HUR	DU SKRIVER VID PROMPTEN
COPY	C:\KAT	*.TXT	A:	/V	copy c:\kat*.txt a:
DIR		*.*			dir *.*
DIR	C:\KAT	*.TXT	>FIL.TXT		dir c:\kat*.txt >fil.txt

DATUM OCH TID

TIME   Visar tiden
DATE   Visar datum
DATE mm-dd-åå   Sätter nytt datum
TIME 20:00:30   Sätter ny tid

SVENSKA TECKEN - KEYB (KEYB + SV = SVERIGE)

CHCP   Visar aktuell teckentabell. Ex. svensk = 437 alt. 850
KEYBSV   Anger Teckentabell svensk 437

Om inte externkommandot KEYBSV körs så finns inte Å, Ä, Ö på rätt plats.
Ex. Shift + : ger ett Ö

SÖKVÄGAR - PATH (kan "köra" filer i andra kataloger)

PATH   Visar aktuell sökväg.
PATH TEST   Anger kommandosökväg är ROTEN och katalogen "TEST"
PATH \   Anger att endast ROTEN är sökväg ex. C:\

VISA FILER - "DIR" (Visar filer på enheter)

Stå gärna i C:\WINDOWS katalogen när du utför övningarna.
Kommentar:

DIR/?   _____
DIR   _____
DIR /P   _____
DIR *.* /P   _____
DIR /W   _____
DIR /W/P   _____
DIR *.*   _____
DIR *.TXT   _____
DIR s*.*   _____
DIR s*.*??   _____
DIR ???R*.*   _____
DIR s*   _____
DIR *.* >FILER.TXT   _____
DIR /P | MORE   _____

EGNA FILTER: Här kan du hitta på 6st egna filter samt motivera och förklara dessa.

KATALOG - BIBLIOTEK - MAPPAR (samma namn för samma sak)

SKAPA KATALOG - Make Directory (MD eller MHDIR) C:\

MD KATALOG Skapar katalogen "KATALOG" C:\KATALOG
MD KALLE Skapar katalogen "KALLE" C:\KALLE
MKDIR KALLE Skapar katalogen "KALLE"
MD KALLE\BREV Skapar underkatalog "BREV" i den redan skapade katalogen "KALLE"

BYTA KATALOG - Change Directory (CD eller CHDIR)

CD KALLE Byter till katalog från C:\ till C:\KALLE
CD\KALLE - " -
CD.. Hoppa tillbaka en nivå C:\KALLE till C:\
CD KALLE\BREV Hoppa direkt från C:\ till katalog C:\KALLE\BREV
Kommandot gäller även om du står i katalogen C:\LISA och vill gå direkt till katalog C:\KALLE\BREV
CD\ Hoppa direkt från C:\KALLE\BREV till ROT-katalog C:\

RADERA KATALOG - Remove Directory

RD KALLE Raderar katalogen "C:\KALLE"
RD KALLE\BREV Raderar katalogen "C:\KALLE\BREV"

OBS! För att kunna radera kataloger i DOS, måste de vara tomma.

KOPIERA FILER - COPY (fil för fil)

COPY C:*.BAT A: Kopierar alla filer på C-ROTTEN som heter "BAT" i efternamn till A-disk.
COPY *.BAT A: Kopierar alla filer på aktiv katalog som heter "BAT" i efternamn till A-disk.
COPY A*.BAT A: Kopierar alla filer på aktiv katalog som börjar på "A" i förnamn och har "BAT" i efternamn till A-disk.
COPY C:\DOK*.DOC A:\DOC_BACKUP
Kopierar alla "DOC"-filer från C-disk katalog "DOK" till enhet A: katalog "DOC_BACKUP".

XCOPY - (katalog för katalog)

Kopierar filer och katalogträd.

XCOPY C:\MINKAT D:

XCOPY källa [mål] [/A | /M] [/D[:datum]] [/P] [/S [/E]] [/W] [/C] [/I] [/Q] [/F] [/L] [/H] [/R] [/T] [/U] [/K] [/N]

källa Anger fil(-er) som ska kopieras.
mål Anger sökväg och/eller namn på nya filer.
/A Kopiering av filer med arkivattribut, ändrar inte attributet.
/M Kopiering av filer med arkivattribut, stänger av arkivattribut.
/D:datum Kopierar filer som är ändrade på eller efter angivet datum.
Om inget datum är angivet kopieras bara de filer vars källtid är nyare än måltiden.
/P Bekräfta innan du skapar varje målfil.
/S Kopierar kataloger och underkataloger utom de som är tomma.
/E Kopierar kataloger och underkataloger inklusive de som är tomma.
Samma som /S /E. Används kanske för att ändra /T.
/W Bekräfta genom att trycka på en tangent innan du kopierar.
/C Fortsätter att kopiera även om fel uppstår.
/I Om mål inte finns och mer än en fil kopieras antas att mål måste vara en katalog.
/Q Visar inte filnamn under kopiering.
/F Visar fullständiga käll- och målfilsnamn under kopiering.
/L Visar filer som skulle kopieras.
/H Kopierar dolda filer och systemfiler också.
/R Skriver över skrivskyddade filer.
/T Skapar en katalogstruktur men kopierar inte filer. Det inkluderar inte tomma kataloger eller underkataloger./T /E inkluderar tomma kataloger och underkataloger.
/U Uppdaterar filer som redan finns i målkatalogen.
/K Kopierar attribut. Normal Xcopy kommer att återställa skrivskyddade attribut.
/Y Skriver över befintliga filer utan att du uppmanas.
/-Y Kräver bekräftelse innan befintliga filer skrivs över.
/N Kopierar med de genererade kortnamnen.

DISKCOPY - (disk för disk)

DISKCOPY A: B: Kopierar innehållet på diskett A: till B:

DISKCOPY [enhet1: [enhet2:]] [/1] [/V] [/M]

/1 Kopierar endast första sidan på disken.
/V Verifierar att informationen kopieras korrekt.
/M Använder enbart det konventionella minnet för lagring.

Disketterna måste vara av samma typ. Enhet1 och enhet2 kan vara samma enhet.

NAMNGE DISK

LABEL Skapar, ändrar eller tar bort volymetiketten på en disk.

LABEL A:BREV namnger A-diketten till "BREV"

LABEL [enhet:][etikett]

KONTROLLERA DISK

CHKDSK Kontrollerar en disk och presenterar en statusrapport.

CHKDSK [enhet:][[sökväg]filnamn] [/F] [/V]

[enhet:][sökväg] Anger den enhet och katalog som ska kontrolleras.
filnamn Anger de filer som ska kontrolleras om de är fragmenterade.
/F Lagar fel på disken.
/V Visar fullständig sökväg till filerna på disken.

Skriv CHKDSK utan parametrar för att kontrollera aktuell disk.

Istället för att använda CHKDSK kan du försöka använda SCANDISK.
SCANDISK kan med stor noggrannhet avkänna och korrigera många diskfel.

TA BORT FILER

DEL Kommandot fungerar i stort som COPY-kommandot

DÖPA OM FILER

REN minfil.txt dinfil.txt Ändrar namnet på minfil.txt till dinfil.txt

ÄNDRA ATTRIBUT PÅ FILER

ATTRIB Visar eller ändrar filattributen.

ATTRIB [+R | -R] [+A | -A] [+S | -S] [+H | -H] [[enhet:][sökväg]filnamn] [/S]

+ Anger attribut
- Tar bort attribut
R Skrivskyddad
A Arkivfil
S Systemfil
H Dold
/S Behandlar filerna i alla kataloger i den angivna sökvägen.

Ex. SKRIVSKYDDA FIL

ATTRIB +R MINFIL.TXT Skrivskyddar MINFIL.TXT

ATTRIB -R MINFIL.TXT Tar bort skrivskydd på MINFIL.TXT

ÖVNINGAR FORMAT - KATALOG - FILVISNING - FILHANTERING

1- ÖVNING SKAPA ÖVNINGSDISKETT - FORMATERA DISKETT I DOS

Övningarna kräver en oformaterad diskett

- 1:1- Ställ prompten på "C-ROTEN" _____
- 1:2- Formatera datadiskett med kommandot FORMAT A: + enter _____
- 1:3- Kontroll att disketten är "RIKTIG", byt enhet till A:
titta på innehållet. Vilket kommando använder du? _____
- 1:4- Åter gå till C-disken _____

2-ÖVNING KATALOGER

Övningarna kräver en formaterad diskett

- 2:1- Ställ prompten på "A-ROTEN" _____
- 2:2- Skapa katalogen "LISA" _____
- 2:3- Byt katalog till "LISA" _____
- 2:4- Skapa en underkatalog i "LISA" som heter "BREV" _____
- 2:5- Kontrollera att "BREV" skapades.
Vilket kommando använder du? _____
- 2:6- Återgå till "A-ROTEN" _____
- 2:7- Skapa en underkatalog i "LISA" som heter "BILDER" _____
- 2:8- Byt katalog till "LISAS BILDER" med ett kommando _____
- 2:9- Du har nu skapat övningsdiskett A.

3-ÖVNING KOPIERA FILER

Övningarna kräver övningsdiskett A

- 3:1- Ställ prompten på "A-ROTEN" _____
- 3:2- Byt till C-roten _____
- 3:3- Byt katalog till "WINDOWS" _____
- 3:4- Kopiera alla textfiler till disketten _____
- 3:5- Byt till A disken _____
- 3:6- Titta att filerna finns där. _____

4-ÖVNING VISA FILER

Övningarna kräver övningsdiskett A

- 4:1- Ställ prompten på "A-ROTEN" _____
- 4:2- Skapa katalogen "LISA" _____
- 4:3- Byt katalog till "LISA" _____
- 4:4- Kopiera alla "sys"-filer från "C-ROTEN" till
katalog "LISA" på A-disketten _____
- 4:5- Kontrollera att filerna kopierades.
Vilket kommando använder du? _____
- 4:6- Hur många filer ser du på A-diskettens "LISA"? _____
- 4:7- Återgå till "C-ROTEN" _____
- 4:8- Konrollera hur många "sys"-filer det finns i "C-ROTEN"? _____
- 4:9- Vilket kommando skall du använda för att se
övriga "sys"-filer? _____
- 4:10- Kopiera nu ALLA "sys"-filer från "C-ROTEN" till A:\LISA,
Kommando? _____

5-ÖVNING SKAPA FIL

OBS! Kommandot nedan fungerar EJ på alla datorer

5:1- ((C:\>>minbat.bat extra ">" före minbat.bat skapar filen minbat.bat))

5:2- C:\>dir m* Visar alla fler som börjar på "m"

```
Volymen i enhet C är WINDOWS .  
Volymen har serienummer 3F39-11FF.  
Katalog i C:\
```

```
MINBAT  BAT          0  09-01-02  9:58p minbat.bat  
        1 fil(er)          0 byte  
        0 kat           181,760,000 byte lediga
```

C:\>

5:3- C:\>type minbat.bat

6-SKAPA FIL MED COPY CON (Kopiera Consollen "tangentbordet")

```
6:1- C:\>copy con minbat2.bat  
      echo detta är min batfil  
      dir/p  
      echo SLUT PÅ BAT-FIL  
      ^Z  
      1 fil(er) kopierad(e).  
C:\>
```

OBS! ^Z betyder slut på fil och finns på "F6"

6:2- Skriv TYPE MINBAT2.BAT vid promten vad händer? _____

6:3- Skriv MINBAT2.BAT vid promten vad händer? _____

7-ÖVNING MED SÖKVÄGAR "PATH"

```
7:1- Starta datorn från en startdiskett eller starta om i "DOSLÄGE"  
7:2- Skriv PATH + "Enter"  
7:3- Skriv PATH \ + "Enter"  
7:4- Skapa katalogen "TEST"  
7:5- Byt till katalog "TEST"  
7:6- Skapa filen minfil.txt  
7:7- Skriv in texten "dir" på en rad i filen minfil.txt  
7:8- Byt namn på filen minfil.txt till minfil.bat  
7:9- Gå till C-ROTEN  
7:10- Skriv minfil + "Enter" Vad händer? _____  
7:11- Ange sökvägen PATH TEST  
7:12- Skriv minfil + "Enter" Vad händer? _____
```

Kommentar:

Filen minfil.bat har samma funktion som "DIR" kommandot i och med att dir står i filen minfil.bat som en text och minfil.bat uppfattas av DOS som en körbar fil så kallad "BATT-FIL" kommandot PATH låter nu DOS söka efter kommandon eller körbara filer under katalogen "TEST" förutom den katalog som är aktiv.

8-ÖVNING SKAPA "RÄDDNINGSDISKETT för WINDOWS ver 1.0"

8:1- Starta datorn från en startdiskett eller starta om i "DOSLÄGE"

(Övningen under utveckling)

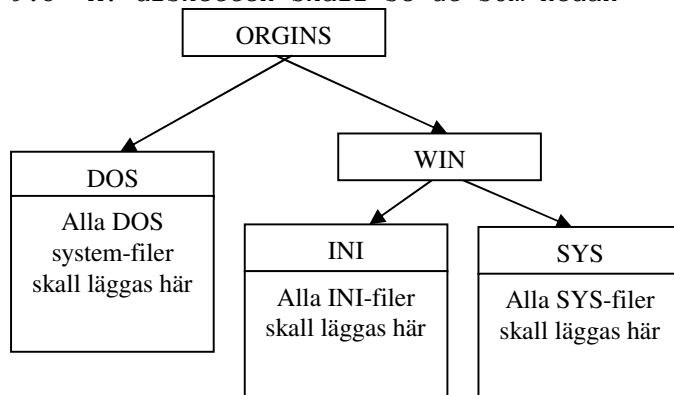
ELEV SOM VILL HA EN ÖVERKURSUPPGIFT KAN FÅ GÖRA DETTA!!

9-ÖVNING BATCH-FIL

9:1- Använd texteditorn EDIT för att tillverka en bat-fil.
EDIT FILFIXA.BAT

9:2- FILFIXA.BAT filen skall automatiskt "FIXA" följande katalogstruktur samt se till att kopiering av filer sker automatiskt.

9:3- A:-disketten skall se ut som nedan

9:4- Utveckla nu ovanstående diskett med en bat-fil som tar bort INI och SYS katalogerna.

Skriv steg för steg vad som händer.

BATCH - ÖVERKURS "MENY"

Skapa Nu ett menysystem
som kan skapa och ta
bort filträd som i
övningen ovan samt
starta Windows.

Meny.bat och skall se ut
som nedan.

Välkommen!

S - Skapa filträd
T - Ta bort filträd

W - Starta Windows
A - Avsluta

Tryck S, T, W ellet A
